

System a principy absolutních majetkových práv

doc. JUDr. Pavel Koukal, Ph.D.
Právnická fakulta Masarykovy univerzity

System soukromých subjektivních práv (§ 9 odst. 2 OZ)

- Osobní práva
 - Absolutní
 - Relativní
- Majetková práva
 - Absolutní
 - Relativní

Historické dělení majetkových práv

- Římské právo
 - *Iura in re*
 - *Iura ad rem*
- ABGB
 - Věcná práva k věcem (*dingliche Sachenrechte*)
 - Osobní práva k věcem (*persönliche Sachenrechte*)
- Rozsudek NS ze dne 30.08.2021, sp. zn. 23 Cdo 3320/2020

Základní principy absolutních majetkových práv

- Absolutní povaha (*Absolutheit*)
- Taxativní výčet práv (*Typenbeschränkung, Numerus clausus*)
- Kogentní povaha obsahu práv (*Typenzwang*)
- Publicita (*Publizität*)
- Specialita (*Spezialität*)
- Priorita (*Priorität*)
- Kauzalita (*Kausalität*)
- 4 – Mobiliární a immobiliární princip

Absolutní povaha (Absolutheit)

- *ius excludendi*
- Deliktní právo (§ 2910 OZ)
- Nároky kupujícího vs. nároky vlastníka

Taxativní výčet práv (Typenbeschränkung, Numerus clausus)

- Privátní autonomie omezena ochranou tertiů
- Jasně definovaný předmět, subjekty, obsah a rozsah
- Středoevropská doktrína

lura in re propria

– Pravidelná

- Vlastnické právo (§ 1011 a násl.)
- Spoluvlastnictví (§ 1125 a násl.), včetně bytového spoluvlastnictví (1158 a násl.) a přídatného spoluvlastnictví (§ 1223 a násl.)
- Společenství jmění (§ 1236 a násl.), včetně společného jmění mezi manželi (§ 708 a násl.)

lura in re aliena

– Pravidelná

- Zákonné předkupní právo spoluvlastníka (§ 1124, 1125)
- Právo stavby (§ 1240 a násl.)
- Věcná břemena (§ 1257 a násl.)
- Zástavní právo (§ 1309 a násl.) a podzástavní právo (§ 1390 a násl.)
- Zadržovací právo (§ 1395 a násl.)
- Zajišťovací právo k věci zapsané do veřejného seznamu (§ 2041)

Ostatní absolutní majetková práva

- Dědické právo v objektivním smyslu i v subjektivním smyslu (§ 1475 a násl.)
- ~~– Držba (§ 987 a násl.)~~
- ~~– Správa cizího majetku (§ 1400 a násl.)~~

Absolutní majetková práva ke hmotným věcem (věcná práva)

– Nepravidelná

Zákaz zcizení (§ 1761)

Zákaz zatížení (§ 1761)

Výhrada vlastnického práva (§ 2132)

Výhrada zpětné koupě (§ 2135)

Výhrada zpětného prodeje (§ 2139)

Předkupní právo (§ 2140)

Koupě na zkoušku (§ 2150)

Výhrada lepšího kupce (§ 2152)

Absolutní majetková práva ke hmotným věcem (věcná práva)

- Třídění dle obsahu věcných práv:
 - Plné věcné právo (vlastnické právo)

Omezená práva

Uživací práva

Uspokojovací práva

Nabývací práva

Absolutní práva k nehmotným statkům

– Absolutní osobnostní práva

Všeobecná osobnostní práva

Osobnostní práva autorská, osobnostní práva výkonných umělců

Osobnostní práva původců

– Absolutní majetková práva

Autorská práva a práva s autorskými právy související (autorské právo, právo výkonných umělců)

Průmyslová práva a práva s průmyslovými právy související (právo patentové, právo ochranných známek, právo užitných vzorů apod.)

Kogentní povaha obsahu práv (Typenzwang)

- Obsah práv je dán kogentně
- Výjimky a omezení jsou dány kogentně
- Autonomie vůle
 - služebnosti (§ 1257)
 - realizace zástavního práva (§ 1359)
- U práv duševního vlastnictví není dán kogentně rozsah užívacích práv

Publicita (Publizität)

- Evidence ve veřejných seznamech (§ 980 a násl.)
- Oficialita
- Formální publicita
- Materiální publicita

- Publicizační funkce držby

Specialita (Spezialität)

- Individuálně určená věc
- Věc jako celek

- Předmětem vlastnického práva v užším slova smyslu není věc hromadná

- Výjimky – některé služebnosti

Priorita (Priorität)

- *prior tempore potior iure; Wer zuerst kommt, mahlt zuerst*
- § 1100 OZ
- § 9 odst. 2 zák. č. 256/2013 Sb.

- čl. 4 Pařížské unijní úmluvy
- § 27 zák. č. 527/1990 Sb.

Kauzalita (Kausalität)

- Princip abstrakce vs. princip kauzality
- *titulus a modus acquirendi dominii*
- V českém právu se uplatňuje kauzální princip kombinovaný s principem konsensuálním

Mobiliární a imobiliární princip

- Rozdíly nakládání s věcmi movitými a nemovitými
- rozsah prokury (§ 450 odst. 1), forma právních jednání, kterými se zřizuje nebo převádí věcné právo k nemovité věci, jakož i právních jednání, kterými se takové právo mění nebo ruší (§ 560), nabývání vlastnického práva přivlastněním (§ 1045), přírůstkem (§ 1066, 1072), vydržením (§ 1091), smlouvou (§ 1099–1105), nabytí vlastnického práva od neoprávněného (§ 1110 – 1112), vznik zástavního práva (§ 1317, 1318), zadržovacího práva (§ 1395), koupě movité věci (§ 2085 an.), koupě nemovité věci (§ 2128 an.), zemědělský pacht (§ 2345 an.) či výměnek (§ 2707 an.).
- Některá věcná práva mohou vznikat pouze k věcem **nemovitým** (právo stavby). Jiná věcná práva mohou vznikat pouze k věcem **movitým** (zadržovací právo).

Děkuji za pozornost.